

Jaarplan 2025 Rekenkamer Noordoostpolder

1. Voorwoord

Voor u ligt het jaarplan 2025 van de rekenkamer van de gemeente Noordoostpolder (RK-NOP). We willen hiermee een toelichting geven op onze werkwijze om zo ook aan te geven hoe we de binding met de raad, het college en de ambtelijke organisatie hebben vormgegeven.

In 2022 heeft de raad besloten dat de RKC-NOP geen interne (raads)leden meer zal bevatten en een rekenkamer is geworden. Om de binding met de raad wel goed te houden is er een klankbordgroep gestart. Het secretariaat van de klankbordgroep wordt door de griffier verzorgd. Terugkijkend op 2024 stellen wij vast dat zowel de onafhankelijkheid van de rekenkamer als de binding met de raad voldoende geborgd zijn.

Naast de binding met de raad zijn ook de contacten met het college en de ambtelijke organisatie open en professioneel. De rekenkamer is hier erg blij mee omdat dit het werken niet alleen vergemakkelijkt, maar ook de kwaliteit van onze rapporten verhoogt.

Deze goede uitgangspositie voor het jaar 2025, geeft de rekenkamer energie om ook in 2025 gedegen en onafhankelijk onderzoek te doen en daarmee de raad te ondersteunen.

Joris van Enst
Voorzitter Rekenkamer Noordoostpolder

2. Onderzoeken en overige activiteiten 2025

Iedere rekenkamer bepaalt zelf de onderwerpen die onderzocht worden. Dat laat onverlet dat een rekenkamer open staat voor onderwerpen die de raad van belang acht. Deze onderwerpen worden vervolgens meegenomen in de besluitvorming over de onderwerpkeuze in de rekenkamer. In de afgelopen jaren heeft de RK-NOP hierover een gesprek met de fracties georganiseerd. Eind 2024 heeft dit gesprek met de klankbordgroep plaatsgevonden voor het jaarplan 2025.

Naast het jaarlijkse proces waarin een rekenkamer zijn onderwerpen kiest, heeft de raad, ook de mogelijkheid om tussentijds de rekenkamer te verzoeken om een (onafhankelijk) onderzoek te doen. Ook in dat geval zal de rekenkamer zelf besluiten of en onder welke voorwaarden zij dit verzoek wil inwilligen.

VIV, VII en Majeure projecten

In samenspraak met uw raad heeft de rekenkamer vorig jaar besloten een uitgebreid onderzoek te doen naar de wijze waarop het onderhoud en vervanging van het vastgoed (VIV) en de infrastructuur (VII) is geregeld.

Aanvankelijk hadden wij het voornemen om het in één onderzoek onder te brengen. Echter de planvorming van het college rondom het VII maar ook de informatievoorziening majeure projecten heeft vertraging opgelopen.

Oorspronkelijk was de planning als volgt (raadsmemo 22 april 2024):

- Mei 2024 - beeldvorming: bespreking van het proces en de van toepassing zijnde kaders met de raadscommissie en het in beeld brengen welke ontwikkelingen van toepassing zijn op de vervangingsstrategie. Ook worden een aantal scenario's gepresenteerd.
- Oktober 2024 – oordeelsvorming: bespreking van het voorstel in de raadscommissie met een aantal scenariokeuzes voor aanpak en prioritering van de vervangingsopgave.
- Januari 2025 - besluitvorming: een besluitvormend voorstel met uitgewerkte scenario's, een financiële onderbouwing en een concreet meerjarig vervangingsplan voor de jaren 2025-2030.

Op basis van die planning heeft de rekenkamer vorig jaar besloten het rekenkameronderzoek in drie delen te knippen:

- Een onderzoek naar VIV.
- Een klein onderzoek naar de stand van zaken met de majeure projecten.
- Een onderzoek naar VII.

Het onderzoek naar VIV is afgerond en door uw raad behandeld (2024).

Het onderzoek naar de stand van zaken van de majeure projecten (als addendum bij het VIV onderzoek) is tegen de zomer van 2025 gereed.

De uitwerking van het VII namens het college is vertraagd. Het rapport 'Voorzien in infra-inzicht in vervangingen voor wegen en kunstwerken', is wel afgerond. Daarin staan op hoofdlijnen de benodigde vervangingsbudgetten maar exclusief het budget voor de nog benodigde vervangingen van beweegbare bruggen. Die budgetten worden incidenteel aangevraagd via de Perspectiefnota. Momenteel is de stand van zaken dat een uitgewerkt investeringsplan voor het VII in december 2025 gereed is.

Wij hebben met de onderzoekers de stand van zaken (inclusief het voorliggende raadsvoorstel) in het voorjaar van 2025 bezien. Gezamenlijk kwamen wij tot de conclusie dat een volledig rekenkameronderzoek naar het VII pas kan plaatsvinden wanneer ook een onderliggend investeringsplan met concrete dekking voor de onderdelen gereed is. Op basis daarvan wachten wij eerst die uitwerking af voordat een onderzoek naar het VII wordt gestart. De verwachting is dat eind 2025 hiermee kan worden begonnen indien er nog voldoende resterend budget voor 2025 aanwezig is.

Algoritmes

Begin 2025 is het onderzoek naar het gebruik van algoritmes gestart. Dit onderzoek zal in de tweede helft van 2025 aan de raad kunnen worden gepresenteerd.

Doe Mee onderzoek onderbesteding

In 2025 zal de rekenkamer deelnemen in een gezamenlijk grootschalig "Doemee-onderzoek" georganiseerd door de NVR (Nederlandse Vereniging van Rekenkamers). Het onderwerp is: onderbesteding.

De definitie van onderbesteding die wordt gehanteerd luidt: onderbesteding is "het positieve verschil tussen het begrote resultaat (zowel oorspronkelijk als na wijziging) en het werkelijke resultaat. (...) Het resultaat betreft het saldo van de lasten en baten. Uitgaande van deze definitie kan sprake zijn van onderbesteding doordat minder is uitgegeven dan begroot (lagere lasten) en/of er meer is ontvangen dan begroot (hogere baten)."

Aan dit onderzoek doen 150 decentrale overheden mee. De aanpak van het onderzoek is dit jaar vernieuwd. Het nieuwe Doemee-onderzoek zal veel meer dan in het verleden in gaan op de lokale situatie, die dan beter kan worden vergeleken tussen de deelnemende overheden (provincies, gemeenten en waterschappen). Dit betekent dat de rekenkamer zelf meer onderzoeksuren zal moeten investeren in het onderzoek.

Vooronderzoek Inburgering en integratie

De rekenkamer Noordoostpolder heeft eind 2024 onder raadsleden een inventarisatie gehouden naar mogelijke onderzoeksonderwerpen. Eén van de genoemde onderwerpen was 'Inburgering en Integratie'. In de klankbordgroep van 18 november 2024 is verder doorgesproken over dit onderwerp. Aandachtspunt bij het onderzoek is, de nieuwe Wet inburgering, een nieuwe inburgeringsstelsel dat per 1-1-2022 is doorgevoerd. Naar aanleiding van de bespreking heeft de rekenkamer een beperkt vooronderzoek uitgevoerd naar dit onderwerp en nadrukkelijk rekening gehouden met een periode voor en na de nieuwe wet, zoals door de raadsleden aangegeven. In 2024 is de gemeente

Noordoostpolder gestart met het ontwikkelen van het beleid Asiel en Migratie. De gemeente Noordoostpolder wil een sociaal maatschappelijke visie ontwikkelen over hoe de gemeente om wil gaan met de effecten van migratie. Het te ontwikkelen beleid op het gebied van Asiel en Migratie en de vaststelling ervan is gepland in de gemeenteraad van december 2025. Dit betekent dat een mogelijk rekenkameronderzoek naar dit thema het proces van de gemeente gaat kruisen. De lessen uit ons onderzoek naar armoedebelief en armoedeval, dat destijds gelijktijdig liep met een intern onderzoek, heeft de rekenkamer doen besluiten om dit jaar geen onderzoek naar dit onderwerp uit te voeren.

Vooronderzoek zorgfraude

Mede door berichtgeving in regionale en landelijke media over misstanden op zorgboerderijen, dagbestedingslocaties of fraude met pgb's, zijn de risico's en gevolgen van zorgfraude steeds meer in de belangstelling komen te staan.¹ Daarom heeft de vereniging van rekenkamers een webinar georganiseerd over dit onderwerp. Schattingen van de omvang van de fraude in Nederland lopen uiteen van enkele miljoenen tot zelfs 10 miljard euro zorggeld per jaar die in de zakken van frauderende aanbieders belanden. Zorgfraude kost de gemeenschap dus veel geld, zorgfraude maakt ook slachtoffers. Slechte kwaliteit van zorg, of soms zelfs het geheel achterwege blijven van de zorg.

Het doel van dit mogelijke onderzoek is om zicht te krijgen in de waarborgen en beheersmaatregelen die het risico op zorgfraude moeten tegengaan bij de uitvoering van de Jeugdwet en de Wmo. Het onderzoek kan eveneens in beeld brengen hoe de gemeente Noordoostpolder zorgdraagt voor een juiste besteding van zorgmiddelen en hoe het is gesteld met het tegengaan van fraude door zorgaanbieders.

Overige activiteiten 2025

Naast deze onderzoeken zal de RK-NOP in 2025 ook blijven investeren in de binding met de gehele organisatie. Dit betekent:

- Regelmatig overleg met klankbordgroep, minimaal tweemaal per jaar. Dit overleg kan gaan over het aanstellen nieuwe rekenkamerleden, nieuwe onderwerpen voor onderzoek, budget en samenwerking.
- Een jaarlijks overzicht van de mate waarin eerdere conclusies en aanbevelingen doorwerken in het beleid van de gemeente. In de nieuwe wet op de rekenkamers zal een jaarlijks verslag van de doorwerking door het college van B&W verplicht worden.
- Een jaarlijkse spreker die een inleiding verzorgt over onderwerpen die van belang zijn voor rekenkamers en de gemeenteraad;
- Eenmaal per jaar een gesprek met de burgemeester en/of het college;

¹<https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/jeugdzorg/om-zorgfraude-10-miljard-per-jaar>
<https://www.destentor.nl/home/criminelen-graaien-in-pot-met-zorggeld-en-gemeenten-kunnen-ze-moeilijk-stoppen~ad004871/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
https://www.fiu-nederland.nl/knowledge_base/zo-volgen-we-meldingen-van-zorgfraude-op/

- Eenmaal per jaar een gesprek met de burgemeester, de gemeentesecretaris en de griffier.

De RK-NOP is lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers (NVR). Om onze deskundigheid op peil te houden, bezoeken de leden van de RK-NOP diverse congressen, studiemiddagen en wisselen kennis en ervaring uit met collega rekenkamers. De rekenkamer zal daarbij de actualiteit volgen omtrent velerlei onderwerpen door het kennisnemen van rekenkameronderzoeken van andere gemeenten, van toepassing zijnde literatuur en berichtgeving in de media.

Naast deze externe activiteiten zal de RK-NOP in 2025 ook intern deelnemen aan de audit commissie vergaderingen en voor ons relevante expertise bijeenkomsten binnen de gemeente.

3. Samenstelling van de rekenkamer

Wat betreft de bezetting van de rekenkamer heeft mevrouw mr. N (Nynke) Wiersma bedankt voor haar lidmaatschap. Daarnaast heeft de huidige voorzitter aangegeven niet van de volledige in de wet beschreven benoemingsperiode (6 jaar) gebruik te willen maken. Indien er een geschikte voorzitter kan worden benoemd zal hij per 31 december 2025 aftreden en zal een nieuwe voorzitter worden benoemd.

Inmiddels is duidelijk dat er twee geschikte kandidaten door de rekenkamer en klankbordgroep zullen worden voorgedragen aan het fractievoorzittersoverleg. Na hun instemming zal dan benoeming door de raad volgen.